

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Volitve na občnem zboru „Kmetijske družbe“.

V četrtek se je vršil ob številni udeležbi občni zbor „Kmetijske družbe“ v Ljubljani. Strokovno poročilo prinese itak „Kmetovalec“, vendar se povrnemo na nekatera vprašanja, ki se tičejo Notranjske, osobito bomo ob prvi ugodni priliki nekoliko kritičneje pogledali vinskega komisarja Gombača in njega delovanje za notranjsko vinarstvo.

Volitve so se vršile mirno in parlamentarno. Predsednikom se je mesto odstopivšega Detela izvolil enoglasno državni poslanec Povše, podpredsednikom pa Ivan Knez. Torej klerikalec predsednikom, naprednjak podpredsednikom. Volili smo Povšeta, ker ni kot strankar tako razupit in fanatičen, o čemer najbolj priča, da bi ga bili klerikalci že parkrat radi z gorjačo zapodili iz svojih vrst ter so ga tudi res izbacnili iz deželnega odbora. Premagali smo za enkrat premisleke tistih resnih mož med nami, ki cenijo Povšeta kot delavca, a pravijo, da bi kot mož, če bi bil dosleden, že zdavnaj moral hrbet pokazati klerikalizmu. Mesto da bi sam šel, še čevlje sezuva Šušteršiču. Kakor rečeno, te pomisleke smo premagali v upanju, da se vendar enkrat osrči in pokaže moža. Če tega kot predsednik „Kmetijske družbe“ ne bo storil, ji bo moral pač tudi slovo dati. Izvolili smo tedaj soglasno Povšeta, čeravno vemo, da mesto predsednika „Kmet. družbe“ gre in pojde naprednjakom.

Volitev odbora pa ni šla tako gladko. 4 odbornike je bilo voliti. Stavbenega svetnika Pavlina in veterinarskega nadzornika Pavlina se je soglasno zopet izvolilo. Proti izstopajočima Nemcema grofu Barbo in baronu Lichtenbergu pa so se dvignili tehtni ugovori. Tistih 50 ljudi, kojih „veleposestva“ so slučajno vpisana v deželni deski, ima že itak prekomerno zastopstvo v odboru „Kmetijske družbe“. „Kmetijska družba“ vendar ni družba veleposestnikov in celo deskarjev, temuč organizacija našega malega in srednjega

kmetskega stanu. Grof Barbo je pri tem izrazil in fanatičen nemški nacionalec. Vrhu tega ne smemo pozabiti, da se vsak dan bolj bližamo vprašanju, kako bo razmerje med novim deželnim odborom in „Kmet. družbo“. Že doslej je prišlo par vprašanj, kjer so interesi „Kmetijske družbe“ in deželnega odbora prišli malo v navskrižje; kako je v tem slučaju odločal deželni odbornik Barbo? Ko pa pridemo do razpotja ali deželni kulturni svet s svojim birokratičnim aparatom ali avtonomna „Kmetijska družba“, sloneča na prostovoljni združitvi kmetov, tedaj bo moral biti mož neodvisen in neizprosen vsak odbornik „Kmet. družbe“. Kam bi grof Barbo v tem slučaju potegnil?

Vse to je govorilo proti Barbu, ki je pri vsem tem zagrizen bojevnik proti slovenskim naprednjakom — osobito v cestnih in šolskih odborih ga čutimo —. Tudi klerikalci so večinoma zoper njega glasovali, da je podlegel sramotno proti kandidatu županu Slancu iz Litije. Lichtenberg je s pičlo večino prodril, ker so ga naprednjaki pustili v miru.

Hudo vznemirjenje je brez vse potrebe vzbudil Barbov poraz. Osobito Gombač, ki je Barbov podložnik, se je na tako netakten način izražal, da se je vse čudilo, da se more tako zagovoriti. Župan Slanc je po volitvi izjavil, da volitve ne sprejme, da se ne bi mislilo, da je potiskal svojo osebo v ospredje. Barbo je seve vseeno obsedel.

Občni zbor je dokazal, da so kmetje na straži za samostojnost in neodvisnost „Kmetijske družbe“. In prav je tako!

Politične vesti.

Nemške občine proti Slovanom. Občinski zastop v Prahaticah je sklenil, da odslej odkloni vsak dopis, ki ne bo nemški. Tako storite tudi ve slovenske občine na Notranjskem. Nihče vas ne more siliti, da od kogarkoli vsprejmete kak neslovenski dopis, najmanj pa od c. kr. vlade.

Kmetski mlin. V združni register plzenskega okrožnega sodišča se je vpisala zadruga „Kmetski mlin reg. zadruga z omejenim poroštvo.“ Sedež je v Dolzih pri Klatovih, predmet podjetja pa ustanovitev in vodstvo mlina v Cvrčivasi. Uplačal se je na deležih kapital 29.000 kron.

Dopisi.

Iz Črnega vrha nad Idrijo. V teku zadnjih 14 dni nas je posetil agent škofove zavarovalnice. Marsikdo si stavi vprašanje, čemu neki je hodil, ker za njegove zavarovance še ni prešla zavarovalna doba, ostali so pa po večini zavarovani pri drugih boljših bankah, kakor je škofova. Ne tajimo, da res niso njegove vabljuje besede in obljube premotile kakega nezavedneža. Pametni in trezni ljudje govorijo med seboj, da procenti nikakor ne pokrivajo stroške njegovega potovanja, to mora tudi vsak potrditi, kdor malo bolj premisli in zvedeli smo zadnji čas, da je imel mož še neko drugo agenturo za katero pa že verjamemo, da mu nekaj nese, slišali smo že večkrat, da po farovžih rabijo več takega blaga posebno voditelji pobožnih družb, marsikateri Marijini hčeri so se

že odvrnili potovalni troški v Rim. Komu bi pač moglo priti to na misel, da bi agent škofove zavarovalnice mogel imeti kako kupčijo s tako rabo, niti slutiti bi ne bili, ko bi nam ne bila izdala neka neimenovana gospodinja teh skrivnosti, kako ji je o njih na dolgo in široko razlagal. Priznati moramo, da bo prišla k nam vsa omika in znanost le od strani klerikalnih veščakov, po črnovrškem hribovju bomo imeli kmalu vse tiste udobnosti kakor veliki meščani, pa naj še kdo reče, da se res ne skrbi tudi za naš blagor.

Iz vipavske doline. Glede razmer, ki vladajo na nekaterih poštah, smo prisiljeni obrniti se na poštno ravnateljstvo. Kakor se dela z naprednimi časopisi presega vse meje. Kasneje več. — Na Ustje se hodi lizat planinski kaplan, baje tisti Hartmann, o katerem pravijo dekleta, da ima obilna usteca. Tega kaplana imajo za posebno hrabrega, odkar je šel z zavihanimi rokami nad naprednjake, braneč jim na izvolitvi poštenega gozdnega odseka. Da prede klerikalcem huda, se razume. Posojilnico hoče ustanoviti — ljudi pa pita z liberalci in nekakimi morilci. Odločno povemo, da je vsa Pangerska kri strastno klerikalnega duha. Pisati bi se dalo veliko. Klerikalci! Morilec je vaše stranke. — Planinski župan je zelo slavna oseba.

Listek.

Mladostni grehi gospoda Hijeronima Grdavška.

(Prosto po nemškem izvorniku.)

Strašne skrbi so mučile, prvič v triletnem zakonu, gospo Jerico, boljšo polovico gosp. Hijeronima Grdavška. Gospod Grdavšek je opravljal v mestecu C. nehvaležno službo davkarja. Kljub temu je bil pa do sedaj pravi vzor dobrohotnega, ljubeznivega in zadovoljnega soproga. Za družbo ni maral; njegov raj je bil njegov dom, kjer je živela in gospodarila njegova ženica. To ljubezen in naklonjenost mu je vračala ženica Jerica s tem, da mu je vsak teden vsaj enkrat spekla okusno potičico ali mu pa ocvrla tolstega piščanca. Skopi niso bili namreč nikdar pri Grdavških, temveč gospa Jerica je vedno uvaževala veliko vrednost dobre in obilne hrane. Gospod davkar pa ni imel tudi nič proti temu. Sedaj pa je morala gospa Grdavškova skusiti strašno zlo. Ne sicer radi tega, ker Hijeronim ni hotel več jesti; kaj še — še vedno rad je obiral kurja bedra, še vedno je rad pokušal sladke potice. Samo nečesa je pozabil: pohvale in slavospevja na piške in potičice niso spregovorila več usta gospoda Grdavška. Pa še nekaj: nekaj klepetuljasti gospod davkar so postali nekako osorni in slabe volje. In če je gospa Jerica sočutno vprašala gospoda soproga, česa mu manjka, se je surovo zadrl: „Kaj te briga! To so moje stvari! Brigaj se raje zase!“ Vse to pa je sevè gospo davkarjevo silno bolelo v dnu čutečega srca.

V tej srčni stiski se obrne do svoje najboljši prijateljice že izza mladih nog, do gospe Cilke Požerunove, častivredne soproge gospoda stavbenika Požeruna. Ta gospa je imela plemenito srce ter je rada s sveti in dejanji pomagala vsem, ki so zaupno poiskali njene pomoči. Ona bi utegnila tudi priti na sled, kaj teži in muči srce gospoda Grdavška. Prvo vprašanje, ki ga je stavila gospa Cilka svoji prijateljici je bilo, ali se ni morda pred kratkim blagajna pregledala. To je bilo sicer res, toda gosp. predstojnik se je, po izjavi gospe Grdavškove, pohvalno izrekel o njenem soprogu. Drugo važno vprašanje je bilo, ali gospod davkar ni imel morda pred zakonom znanja s kakim dekletom in ali mu morda stara ljubezen ne da miru. Gospa Jerica je sicer pripoznala, da se je njen soprog, ko je bil še sam, zanimal za hčer nekega peka; toda nehvaležna deva mu ni vračala ljubezni. Vzela je raje železničnega uradnika. „Ali pa je moj Hijeronim še kako ljubil razven pekove Francke in mene, pa ne vem. Težko, da bi,“ tako je dejala Jerica. Tretje vprašanje v tem pogovoru pa je bilo, ali ni dobil gospod soprog v zadnjem času več pisem, kot po navadi. Tu pa se je vsa prestrašena gospa Jerica spomnila, da je zadnji čas prinesel pismonoša dve pismi, katerih pa njen mož ni njej pokazal, kakor bi bila pač njegova dolžnost. Prijateljici skleneta torej, da boste takoj popoldne, ko odide mož v urad preiskale njegovo skrinjo za papir. Mogoče bi utegnile tam kaj najti, kar bi razjasnilo, kaj teži in tare srce gospoda soproga. Po dolgem iskanju najdeta prijateljici tri sumljive stvari: dva prazna kuverta, ki sta razven naslova gosp. davkarja

Nekega dne je zarjovel: „Pri moj duši, če sam cesar pride, ne dovolim veselice“ (namreč naprednjakom). So priče. Soparca II., kakor so jo nazvali — vedno ruje. Dober tek! Pride dan plačila, prej boste popokali, predno propade „Narodno društvo na Planini. Se boste že naveličali z ruvanjem. Če sto Hartmanov še pride ne opravijo pri nas ničesar. Držite se svojega društva, mi se svojega. Če pa mislite, da je svet samo za podrepnike, se motite. Vsak državljan ima jednake pravice in tako smemo tudi mi držati društev in časopisov, ki nam ugajajo. Zaradi časopisov se ne damo od nobenega kaplana ustrahovati, tudi če stokrat prižnico razbije. Le pustite naj norijo, se že znorijo. Ta je lepa, da se bo človeku za lasten denar branilo imeti poljudne časopise. Saj nismo še v dobi inkvizicije. Le binčke komandirajte vi drugi, ne pa nas. Kdo bi si mislil, da ste tako vražji, saj vendar ližete vedno altarje. Kaj se če, klerikalec ima patent za vse, zato ni zamera, če se ne drži nobene božje, niti cerkvene zapovedi. Dovelj za danes!

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Skalko Štefin in br. Jos. Kraigher nabrala 4 K 10 v,

br. Jože Paternost izročil 2 K, ki jih je daroval gosp. Juh, harmonist iz Rakitnika, br. Josip Medica, Št. Peter doposlal 4 K, ki jih je nabral pri odhodnici g. Bittnerja iz Št. Petra v Postojno dne 7. t. m. Iskrena hvala! Na zdar!

V soboto dojdejo 2 bateriji div. topničarskega polka štev. 8 iz Gorice v Postojno, kjer prenočijo ter imajo v nedeljo, dne 12. t. m. odmorni dan.

Bratje Sokoli se pozivljajo, da se polnoštevilno vdeleže nedeljskega zleta v Logatec. Odhod je s poštnim vlakom ob 1. uri 17 min. popoldne. Popolna društvena oprava! Na zdar! Odbor.

Z zgradbo meščanske šole se je že pričelo ter bode do jeseni v surovem stanu pod streho. Stem poslopjem bode zazidana cela črta ob drevoredu ob cesti ter bode takorekoč novi del trga.

Vojaška oblast se je vprašala na tukajšne okrajno glavarstvo radi zdravstvenega stanja in radi vode v Postojni. Ker že od jeseni lanskega leta ni bilo niti jednega slučaja legarja več, je glavarstvo jako ugodno poročilo izdalo, ravno tako radi vode, ki je v vsakem oziru najboljša, kakor se glase analize, je upati, da nas poseti tekom letošnjega poletja vojaštvo, katero bi z veseljem pozdravili, saj nam je še

imela še poštni pečat „Ljubljana“ in ime neke firme „Janez Jazbec.“ Potem pa tudi pobotnico za inserat lista „Zadovoljen Kranjec.“ „Kaj neki je imel moj Hijeronim v „Zadovoljnem Kranjcu“ inserirati — in to, kakor kaže datum, pred tremi leti?“ Ta list piše, kolikor jaz vem, grdo proti sveti cerkvi in naši veri. „Čakaj, Ronček, te bom že vprašala, ko prideš domov,“ tako je dejala častivredna gospa Jerica. „Le dobro uredi stvar,“ ji odgovori gospa Cilka. Nato pa obljubi, med tem ko se pripravlja za odhod, svoji velenesrečni prijateljici, da jo bo drugi dan gotovo zopet posetila. „Jutri pa bove že zvedele skrivnosti tvojega grdega moža, ki s svojimi skrivnosti muči tebe, ubožica. Dobra žena mora vedeti za vse, kar dela mož.“

Ko pride g. Grdavšek proti večeru ves zamišljen in zlovoljen iz urada domov, ga vpraša ženica, katero politično strujo zastopa „Zadovoljen Kranjec.“ Mož ji pove, da je ta list glasilo kmetske stranke. „Ali priobčuje ta list tudi zadeve, ki se tičejo davkov?“ praša Jerica dalje. Začuden, zakaj se žena naenkrat bavi s politiko in z davki, ji reče, da ne. „Kaj pa si ti pred tremi leti inseriral v „Zadovoljnem Kranjcu“?“ To vprašanje je bilo za gospoda Grdavška blisk iz jasnega neba. Ne da bi kaj odgovoril, zbeži v svojo sobo. Tisti večer pa se je gospa Jerica jokala, kakor nikdar prej v svojem triletнем zakonskem življenju. „Sam Bog in sveti Jožef vesta, kaj je Rončku, da je tak. Jaz ubož-i-i-i-ca....“, tako je ihtela uboga gospa Jerica celo noč.

Komaj je naslednje jutro odšel gosp. Hijeronim v urad, pride gospa Cilka k svoji prijateljici z drugo

novico. „Tvoj mož je pred kratkim dobil velik zaboj“, tako ji začne pripovedovati, „in sicer ravno tedaj, ko ste bile ti in gospa notarjeva pri meni na kavi. V tem zaboju mora tičati skrivnost tvojega moža.“ V podstrešju najdeta prijateljici res velik zaboj. Poslan je bil iz Ljubljane, toda bil je prazen. Kje je vsebina? Prijateljici preiščeta podstrešje, klet, jedilno sobo, kuhinjo — vse zaman; vsebine zaboja ni nikjer. Utrujeni dolgega iskanja sedeta v spalnici na divan. Medtem ko premišljuje gospa Jerica „minljivost sladkih zvez“, gleda gospa Cilka z bistrimi pogledi po sobi. Slučajno pogleda na bližnjo omaro. Med spodnjo desko in vratnicami omare je molel košček papirja. S pomočjo klobučne igle se ji je po dolgem trudu posrečilo potegniti papir iz omare. Žal, da je igla papir na več krajih znatno poškodovala. Strgan papir poravnava; nato začneta prijateljici brati: — — Vaših cenjenih — — — otrok nisem mogel — — — kljubu temu, da sva se i Vi i jaz potrudila — — — jako lepi so — — — zato Vam jih pošljem v tem zaboju nazaj — —.“ — Gospa Grdavškova je skoraj omedlela. Torej otroke ima njen mož in ona, njegova ženica, dosedaj ni o tem nič vedela. Takega hudobneža ima torej za moža! In tisti nesrečni Janez Jazbec mu jih kar v zabojih nazaj pošilja! O uboga varana reva! Varana od lastnega moža! Gospa Cilka je med tem tiho odšla iz sobe. Vrnila se je s ključavničarskim pomočnikom. „Sedaj hočemo odpreti to omaro. Zvedeti moramo vendarle, kaj je na stvari“, tako je rekla Požerunka. Ali gospa Jerica se je medtem popolnoma spremenila: iz obupane je postala levinja. Pomočniku zapove nemudoma se

lansko leto v spominu, kako dolgočasno je poletje v Postojni brez vojaštva. Stem bi pa tudi tujcem izginil strah pred našim trgom, ki se ga še vedno ogibajo, dasiravno je zdravstveno stanje boljše nego v vsakem drugem kraju.

Promoviran je bil dne 9. t. m. doktorjem filozofije g. Franc Novak iz Šturija pri Ajdovščini. Iskreno čestitamo!

Ljudska knjižnica v Postojni prejela je do sedaj 1908 iz 7 kazenskih poravnav znesek 80 K. Dalje je daroval g. Fran Kuttin, trgovec v Postojni znesek 20 K. Srčna hvala, da bi se našlo obilo posnemalcev.

Zlet notranjskih sokolskih društev v Logatec. Bliža se 12. julij, ko bodo notranjska sokolska društva stopila pred slovensko javnost, da pokažejo svoje delo. Prvi skupni nastop bo to in obenem prva večja manifestacija sokolske misli na Notranjskem. Radi tega pa pohite ta dan v Logatec iz bližnje in dalnje okolice vsi zavedni in narodno čuteči Slovenci. Največ gostov pride brezdvomno z vrlim idrijskim „Sokolom“, a tudi iz Ljubljane, Vrhnike, Postojne, Planine, Rakeka, Cerknice, Vipave in drugod se obeta velika udeležba. Glavni sprejem se vrši ob 2. popoldne na železniški postaji, odkoder odkorakajo društva na

telovadni prostor pri hotelu „Kramar“. Javna telovadba se prične ob 4. uri. Med tem časom se bo gotovo vsak rad ohladil in okrepčal na senčnatem vrtu hotela „Kramar“, kjer bodo vrle logaške gospe in gospice v paviljonih stregle z mrzlim pivom, izbornim cvičkom,okusnimi jedili itd. Po javni telovadbi se bo šele razvilo veselo življenje. Petje, godba, ples, bogat srečolov, v narodnih barvah razsvetljeni vrt, itd., vse to bo gotovo vsakemu nudilo dovolj zabave in veselja. Radi tega vabimo še enkrat vse, ki hočejo odnesti ta dan iz prijaznega Logatca nekaj lepih spominov in zavest, da so pripomogli vzvišeni sokolski stvari.

Telovadno društvo „Sokol“ v Logatcu si je na svojem občnem zboru izvolilo sledeči odbor: starosta: Fran Hodnik; podstarosta: Fran Hladnik (Brod); načelnik: Tomo Tollazzi; tajnik: Gustav Mulley; blagajnik: Josip Tollazzi; gospodar: Ivan Šebenik; odborniki: Ivan Rihar, Fran Korenčan, Anton Kunc, Mijo Gostiša, Mirko Zavrtnik; namestnika: Ivan Mihevc, Fran Rupar; pregledovalca računov: Anton Bajc, Fran Hladnik (Čevce). Ustanovni občni zbor je v imenu S. S. Z. pozdravil brat Julij Novak iz Idrije. Mlademu društvu je pristopilo 10 ustanovnih, 43 podpornih in 18 izvršujočih članov. Najmlajši slovenski „Sokol“ kaže

odstraniti. „S Hijeronimom bova že sama opravila. Pojdi domov, Cilka. O jaz ubož-i-i-ca — — —“, reče ihte prijateljici, ki v tem kritičnem položaju tudi ni imela pametnejšega storiti, kakor prepustiti gospo Jerico njeni usodi.

Novica, da je dospod davkar srečen oče več otrok, se je bliskoma razširila po mestu. Ko je danes po dveh letih gospod Grdavšek slučajno zopet prišel k „Belemu volku“ na kozarec piva, je opazil čudé se, da se je zbralo izvanredno veliko gostov. Pogovarjali so se o čudnih rečeh, češ da se je Grdavškova rodovina pomnožila za več članov. Vsi pa, in celo oni, katere je smatral za svoje najboljše prijatelje, so ga gledali postrani. Drugi so se zopet drezali s komolci ter se pridušeno smejali. Kmalu je zapustil gostilno, nevede, ali je sam zgubil pamet, ali je postalo naenkrat vse mesto neumno.

Doma ga je sprejela Jerica popolnoma pripravljena za odhod, kljub temu, da je bilo že precej pozno. Prime ga za roko in kaže na omaro mu reče: „Hijeronim, odpri omaro!“ „Pa povej, Jerica, čemu imaš klobuk na glavi,“ povprašuje Grdavšek s tresočim glasom. „Čemu hudoba?“, mu odgovori gospa Jerica, „v tej omari je tvoja nezvestoba, tvoje hudodelstvo, tvoj vnebovpijoči zločin.“ „Ali Jerica, par mladostnih grehov vendar ne boš imenovala hudodelstvo, vnebovpijoči zločin?“

„Par grehov? Kaj praviš, par, par grehov,“ vpije nesrečnica, „ali so otroci notri! O jaz ubož-i-i-ca — — —“

Gospod Hijeronim ji prikima.

Strah in groza! Gospod Grdavšek je zblaznel; ni dvoma več!

„Nesrečnik! Odpri omaro. Bog daj, da ne bi bil vsaj ti morilec lastnih otrok!“

„Ah Jerica nič se ne boj. Vsaj jih boš lahko kar v kup povezala pa v ogenj vrgla.“

„Nebeški oče! Jaz, jaz naj bi tvoje otroke v ogenj vrgla. Povej, govori ali si blazen. O jaz ubož-i-i-ca.“

Hijeronim je med tem odprl omaro. Tu je ležalo nebroj knjig. Tudi nekaj rokopisov je bilo med njimi. Jedna knjiga je padla gospej Jerici ravno pred noge. Pobere knjigo in prebere naslov. Glasil se je:

Spomladanski otroki.

Lirične poezije, milemu slovenskemu ljudstvu poklonil

Spitignjev Turoborski

(Hijeronim Grdavšek.)

Založil in izdal Janez Jazbec v Ljubljani.

„To so, Jerica, moji mladostni grehi, to so moji otroci. O koliko sem moral ravno zdaj prestati radi njih!“ Gospod Grdavšek je bil namreč nekoč skrit slavček v logu slovenske literature. Ker pa ni hotelo nehvaležno slovensko ljudstvo pripoznati njegove muze, mu je gospod Janez Jazbec poslal vse pesmi nazaj. Do solz ganjena je objela gospa Jerica svojega moža-pesnika.

Nekaj dobrega pa je imela ta žalostna dogodba za g. Grdavška, prvič so se ljudje, posebno pa prebivalci mesteca C., kar trgali za „Spomladanske otroke“ in drugič je dal g. Grdavšek za vselej slovo svojemu Pegazu.

Drugo pomlad pa je dobila rodovina Grdavškova prave spomladne otroke: dvojčka.

že sedaj živahno življenje in naša želja je le, da bo vedno vztrajal pri započetem delu. Na zdar!

Izobraževalno društvo v Senožečah priredi dne 19. julija 1908 v prostorih pivovarniške sladnice veliko ljudsko veselico. Vspored: petje, godba, igra trodejanka: „V Ljubljano jo dajmo,“ prosta zabava in ples. Začetek točno ob 3. uri pop. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Vstopnina: sedeži á 1 K, stojišča á 40 h. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Iz Trnovega. Kakor grob molče kolovodje klerikalcev, ko smo jih vprašali radi njihovega konsuma. Člani konsumne zadruge opravičeno zahtevajo javno pojasnitev o razmerah v tej klerikalni „trdnjavi“, ker se govori, da velikanske izgube niso poravnane. Z besedo na dan! Kdo bo plačnik? Prav bi bilo, da kolovodje, ki ste jo zavozili. Čim delj se bo molčalo, tem globlje se bodo potapljali nedolžni.

Iz trnovske okolice. „Restavracija“ še sedaj ni odpravljen s trnovske restavracije na kolodvoru. Tako tudi Šimon Negro, klepar „spengler“, bandajo se vedno še sveti in kazi slovenski značaj v Trnovem. Mi odločno zahtevamo: „Tuje napise stran s slovenskimi na dan“, kajti drugače pozivljamo občinstvo, naj bode zavedno slovensko in naj začne bojkotirati take ljudi. Odslej bomo vedno priobčevali vse, ki se norčujejo iz našega jezika, in tudi druge časopise prosimo, da posvete nekoliko temu smotru svoje moči. — Kako nas farbajo naši g. duhovni, naj pove sledeča zgodba, za katero je 100 prič na razpolago. Naš na novo prišli kaplan Lovšin je imel na žegnanju v Podstenjah, kjer imajo cerkvenega patrona sv. Antona, cerkven govor in seveda življenje sv. Antona je bilo na vrsti, njegovi čudeži in njegova pota. Pravil je, da je hodil ta svetnik po Kranjskem in Notranjskem, bil je, (to je zagotovo) v Postojni in tam čez je šel v Trst in prav gotovo, da jo je tudi, ko je gledal doli iz Postojne po naši lepi dolini, da ga je mikalo iti pogledati pa jo je mahnil do Podstenj, kjer je baje imel stanovanje. Ljudje, ki so ga videli pa so mu sezidali to cerkev na čast. — Tužna nam majka dokler bomo take bajne fantazije poslušali v cerkvi. V cerkvi naj se bere in razlaga iz evangelija, ne pa fantazije takega kaplana. — V trnovskem izob. društvu je prav prijetno življenje. Vedno boljbolj izpolnjujejo zapoved: „Ljubite se med seboj“. Fantje in dekleta so vedno skupaj, niti živeti ne morejo, ako ne izpolnjujejo te zapovedi. Kakor je neka oseba, ki je to videla, povedala, da je pomežikavanje, stiskanje rok itd. itd. gotovo znamenje, da se res ljubijo med seboj. Pa saj je pod plaščem katoliške „izobrazbe.“

Iz Št. Petra na Krasu. Tukajšni rodoljubi so nameravali dne 4. t. m. povodom slavlja slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda prirediti narodno veselico zvečer dne 4. julija. Ravno, ko bi se imela veselica pričeti in kres zanetiti, je udarila strela v gospodarsko poslopje gosp. L. Spilarja. Nastal je takoj vsled obilno dobrega in suhega sena, katero je bilo

pod streho, tako velik požar, da je bilo treba vse sile napeti, da se je obvarovala saj 1 m oddaljena hiša in veliko gospodarsko poslopje gosp. M. Medica. Pri tem požaru so se opazili marsikateri nedostatki glede požarne brambe in še vedno pomanjkanje vode. Gasilci gasilnega društva so vse svoje moči izvrstno porabili. Gospod L. Spilar ima do 14.000 K škode. Zavarovan je le za malo vsoto. — Zapustil nas je 8. t. m. gosp. Bitnar, vodja tukajšne orožniške postaje ter se preselil v Postojno kot sod. oficijal. Služil je tukaj kot vodja tukajšne orožniške postaje 7 let in 6 mesecev. Med tem časom si je s svojim taktim in previdnim postopanjem pridobil splošno zaupanje in spoštovanje pri občinstvu. Želimo mu, da naj bi mu v novi službi v Postojni vedno solnce sreče sijalo.

Ajdovska ženska in moška podružnica sv. Cirila in Metoda je napravila zabaven večer v nedeljo v Adovščini na ljudskem vrtu. Lep kres je gorel, umetalni ogenj, petje in igranje je razveseljevalo ljudstvo, katerega je bilo vse polno. Dame so prodajale vsakovrstne slaščice, likerje in cvetlice. Tudi za dobro vino in pivo je bilo preskrbljeno. Škoda le, da je jelo deževati, in da je dež prehitro razpodil ljudstvo.

Grozna nevihta je razsajala v pondeljek na Kovku nad Šturjem; treščilo je v 2 hiši, Jožef Vidmarjevo in Leopold Černigojevo, ki sta popolnoma pogoreli. Reveži niso mogli ničesar rešiti, utekli so komaj še sami iz hiš. Poleg hiše so zgoreli Vidmarju trije prasiči in ena krava. Drugemu zopet (tudi Vidmar po imenu) je ubila strela istega dne kravo in junca na paši. Škoda je precejšna, ker so bili nesrečneži le za malo svoto zavarovani.

Pretečeni teden sta se podala dva delavca od ajdovskega vodovoda, Mislic in Bucu k izviru Hublja, v veliko luknjo. S seboj sta vzela vrv in dve sveči. Ko jima je ena pogorela, zažgala sta drugo; bila sta že daleč v votlini, kar jima pade sveča v prepad. Čakala sta nekaj časa in premišljevala kaj ukreniti, tavalala sta delj časa okrog, a brez uspeha, slednjič sta sedla na skalo, a kmalu jima je postalo mraz in jela sta hoditi okrog skale, da ne zmrzneta, naprej sta se bala, utegnili bi zaiti. Ostala sta v luknji celo noč, šele drugi dan so se napotili nekateri k Hublju, ker so ju jeli pogrešati. Dobili so ju oba premrzjena in prepadena, imela sta vso obleko strgano, ker sta jo trgala raz sebe, da bi jo užgala in si napravila svetlobo.

V pijanosti. Posestnik Jakob Grmek iz Borovnice je v gostilni v Bregu tako nesrečno padel v klet, da se je ubil.

Železnica Sv. Lucija-Idrija. Deželni glavar goriški je 8. julija sklical zborovanje v Gorici zaradi prvih del za zgradbo te železnice.

Poskuševalni vodnjak v Zagorju na Pivki je začel delovati, čujte in strmite, brez deželne in državne podpore, brez inženirja in celo brez vsakih načrtov, kateri so se — kakor pripovedujejo nekateri ljudje — izgubili pri deželni vladi v Ljubljani! Kako se je pa

mogel zgoditi tak „čudež“, radovedno povprašujete? Prav na priprost način. Pregovor pravi: „sila kola lomi“, in tako je bilo tudi v tem slučaju. Zagorci so trpeli vsled letošnje strašne suše veliko pomanjkanje vode. V tem žalostnem položaju pa se spomnijo jame, ki so jo izkopali že pred 15 leti, in v kateri je bilo tudi v veliki suši videti vedno nekaj vode. G. župan Fatur tedaj dá nekoliko sčistiti dno jame pri vodi, kupi v Trstu priprosto pumpo in jo vstavi — in glej čudo: voda se je začela vzdigovati in zdaj že več dni prav pridno „pumpajo“ jako čisto in okusno vodo. Hvaležni smo Zagorci onim gospodom, ki so vsaj toliko storili, da se je izkopala ta jama; zakaj huda bi nam predla, da nimamo te jamske vode. Potrebno in skrajni čas pa je že, da se tudi višje oblasti spomnijo našega poskuševalnega vodnjaka, da bi vendar enkrat imeli iz njega vodo v slučaju velike suše in za pranje. Naj bi ne ostal ta glas, glas vpijočega v puščavi, ker tukajšne ljudstvo že zadosti dolgo časa trpi pomanjkanja vode, vzlic temu, da jo ima polno v gori omenjeni jami. Drugod se napravljajo predragi vodovodi; le za nas gornje Pivčane, to sta zagorska in knežaska občina nimata denarja ne dežela in ne država, čeprav tudi mi točno odrajtujemo davek v denarju in krvi. Torej gospoda na delo za ubogega kmeta enkrat!

190. vodstvena seja družbe sv. Cirila in Metoda dne 19. rožnika je vzela na znanje: da „Kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ v Celovcu ni odgovorilo vodstvu, ki ga je pred nekaterimi meseci vprašalo za svet zaradi ustanovitve družbinega vrtca in šole v Borovljah; da pravkar imenovano društvo ni odgovorilo, kaj je storiti, da se reši neka šola na Koroškem iz objeta „Schulvereinovega“; da vodstvo družbine šole v Št. Rupertu pri Velikovcu ni odgovorilo na vodstven dopis, ki zahteva pojasnila, kam ide denar nabran za velikovsko šolo; da nadškofijstvo v Gorici ni odgovorilo, ko ga je vodstvo prosilo za slovenskega kateheta na neki šoli, ki se ustanavlja na Goriškem. Službe učitelja in voditelja družbine šole na Muti je dobil nadučitelj v Stoprcah Anton Hren. Rešilo se je neko vprašanje zaradi krminske šole. Dovolilo se je 5000 K brezobrestnega posojila obmejni šoli na Štajerskem pod tem pogojem, da bo učni jezik slovenski; 300 K je dobila pod enakim pogojem neka šola na Koroškem. Odobrile so se priznalno nove pokroviteljnine in sicer: 1. posojilnica v Mariboru, 2. Kmetska posojilnica za ljubljansko okolico, 3. omizje „Za plotom“ hotel Seidel v spomin inženirja mecena Polaka, 4. „Narodna tiskarna“ v Ljubljani, 5. ženska podružnica v Laščah 4 pokroviteljnine. — Velika skupščina bo zborovala letos v Ptujju dne 8. septembra.

Podružnica sv. Cirila in Metoda „Pivka“ za Št. Peter in okolico je imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo na godovni dan sv. Cirila in Metoda. Udeležba je bila razmeroma bolj majhna iz Št. Petra samega, došlo pa je tem več narodnjakov in narodnjakinj iz okolice, največ seveda iz Zagorja, potem iz

Slavine in Košane. S prisrčnim pozdravom na došle navzoče in čestitanjem enemu članu Cirilu je predsednik g. Rudolf Horvat otvoril zborovanje. Nato je poročala gdč. tajnica Marica Dovgan o podružničnem delovanju v preteklem letu, ki je obstajalo zvečine v nabiranju letnine in drugih doneskov za družbo ter s prireditvijo ene veselice v pustnem času. Malo je bilo torej javnega delovanja — saj prirejajo veselice naša bralna in gasilska društva — vzlic temu je bilo ugodno, kakor smo izvedeli iz nadaljnega blagajnikovega poročila, ki je naznanil, da je odposlal glavnemu odboru 300 kron. Po pregledu računov, ki so se našli v popolnem redu, se je izrekla požrtvovalnemu gospodu blagajniku M. Kalanu, nadučitelju v Št. Petru, iskrena zahvala. Za delegata pri glavni skupščini, ki bode letos v Ptujju na Štajerskem, se izvoli z vzklikom gospod kontrolor Frole, ki izjavi, da sprejme izvolitev. Na predlog g. Lj. Špilarja se izvoli soglasno dosedanji marljivi odbor. V sklepnem govoru se spominja gosp. predsednik s toplimi besedami na žalostni način umrlega člana in pokrovitelja družbe sv. Cirila in Metoda, blagega gospoda Josipa Mankoviča. V njegovo počaščenje se dvignejo vsi navzoči s sedežev ter vzkliknejo: Blag mu spomin! Končno g. predsednik pozivlja vse navzoče k podvojenemu delovanju v prid naši družbi, katere namen je tako lep, tako svet, naše slovenske otroke v obmejnih krajih, n. pr. v Trstu, na Koroškem in Štajerskem ohranjevati svoji slovenski materi in slovenskemu narodu pa tudi katoliški veri; zakaj otroci, katere izvabi nemški Šulferajn ali laško društvo Lega nazionale s svoje šole izgubijo večinoma poleg svoje slovenske narodnosti tudi vero. — Po končanem vspredu smo zapeli še nekaj lepih pesmic ter se okoli 10. ure zvečer zadovoljni razšli, saj smo izpolnili svojo sveto narodno dolžnost.

Narodno gospodarstvo.

Predanec v detelji. Mnogi kmetovalci menijo, da čistega deteljnega semena sploh ni dobiti. Saj se tudi dostikrat zgodi, da naroči kmetovalec garantirano čisto seme in mu potem že v prvem letu zraste na deteljišču tudi predanec. Temu pa ni vselej seme krivo, lahko se je vsejal predanec sam, ker ga je na sosedovem deteljišču dovolj, saj veter lahko prenese seme. Vsi kmetje bi se torej morali potruditi, da bi bilo delo uspešno. Prostor, kjer je rasel predanec, naj se globoko prekoplje, rastline pa je najbolje takoj sežgati, da se seme ne razseje. Predanec je škodljiv živalim in zato tudi sosedu ne smemo zanašati, če je v tem oziru malomaren.

Poljske bolhe. Uničujemo jih, če raztrosimo apnen prah (zgodaj zjutraj) po polju. Dober je tudi pepel od premoga in cesten prah, ki je poln vapna. Ponekod razdrobe tudi suhe kurje odpadke ter potrosijo ž njimi polje. Škropimo polja z mešanico iz 1 hl vode, 3 1/2 kg petroleja in 3—4 kg mila. Na lanenih poljih

uničujejo bolhe tako, da vlečejo po polju remelj, ki je obdan s starim žakljom in polit s terom (katranom). Na mokri žakljevini ostane tisoč in tisoč bolha. Vsa dela za uničevanje je treba večkrat ponavljati. Izvršujemo jih zjutraj zgodaj, ko je še rosa.

Semena. Glavna napaka je, če ne pazimo, da je seme čisto, gledati moramo pa tudi, da izberemo najtežja in najdebelejša, torej najpopolnejša semena. Kdor ne pazi na to dvojje, ne more imeti sreče pri sejanju.

Viandot kokoši. Ta „najmodernejša“ vrsta je zelo lepa, pravi kras za vsako dvorišče. Viandot kokoši so jajčarice prve vrste. Dočim dobimo od navadnih kokoši le kakih 150 jajc na leto, iznese marsikatera viandot kokoš več kot 200. Razven tega rastejo te kokoši dobro in se prav lahko pitajo. Njih meso je izvrstno. Najlepše so bele viandot kokoši, ki imajo perje tako mehko kot gosi.

Po svetu.

Ljudožerci zaradi lakote. Septembra 1. 1907 sta šla dva Parižana z imenom Gifa in Bernara z vodnikom na lov v severnem Tibetu v Aziji. Takrat sta izginila, odslej ni bilo sledu od treh lovcev. Zdaj so našli okostja Francozov. Iz različnih dejstev se sklepa, da sta Francoza v gozdu umrla lakote potem, ko sta pojedla svojega vodnika.

Počitnice zaradi uši. V neki vasi na Pruskem so dobili otroci toliko uši, da so morali zapreti za delj časa ondotno šolo.

Cepelinov poskus z zrakoplovom se je posrečil. 7 minut so rabili, da se je dvignil. 10 minut se je vozil zrakoplov po zraku in se obračal, da je bilo veselje. Potem se je vrnil na prostor, odkoder se je vzdignil. Vse je šlo gladko.

1. ženski advokat v Egiptu. Vzklicno sodišče v Aleksandriji je dovolilo gospej Mihel, da bo odvetnica v Egiptu. Ženska je Armenka ter je študirala pravo v Parizu.

Pozdrav s streli. Tržaške vdeležnike jubilejnega sprevoda so sprejeli v Trstu z velikimi demonstracijami. 200 stražnikov se je trudilo vmiriti veliko množico ljudstva, ki je čakalo vdeležnike. Ko so prišli vdeležniki do velikega trga, se je zaslišalo več strellov. Policija je prijela več oseb.

Roj v poštnem nabiralniku. Ko je hotel poštni sluga v Avgustenburgu izprazniti nabiralnik za pisma, je zapazil, da je na njem roj čebel. Zato ni mogel izpolniti stanovske dolžnosti, dokler ni nek sosed vjel roj.

Ženske zahtevajo volilno pravico. Velikanska je bila udeležba pri sprevodu, katerega so vprizorile londonske ženske. Hodile so po štiri in štiri v vrstah po najlepših cestah Londona. Tričetrt ure dolg je bil sprevod. V elegantnem vozu se je peljala grofica Markevič, ki je govorila za ženske pravice, za krasno sinjo zastavo, na kateri je bleščal napis: „Modrost je

boljša kot orožje“, so šle mnoge ženske doktorice, potem je šla vojvodinja Argilska s staro gospo Favv, ženo, ki je oddala prvo peticijo za žensko volilno pravico. V sprevodu se je videlo vse stanove: delavke, gospodinje, umetnice, pisateljice, nazadnjaške in prostomiselnne ženske, torej je bilo zastopano vse londonsko ženstvo najvišjih do najubožnejših slojev. Občinstvo je prijazno pozdravljalo ženstvo in jim metalo cvetice.

Padali bodo redovi. Politične oblasti so dobile poziv, da naj kakor hitro mogoče predlagajo osebe, katere bodo odlikovane povodom cesarjeve šestdesetletnice. Cesar želi, da bi se odlikovanja razglasila že 18. avgusta. Odlikovanih bo 6000—7000 oseb.

Pisatelj Roseger — svetnik. Nemškemu pisatelju Rosegru so postavili hvaležni bralci blizu njegovega doma spomenik. Roseger je kmetski sin iz vasi blizu Semernika na severnem Štajerskem. Zdaj se pa dogaja, da se žene in dekleta prekrižajo, ko gredo mimo spomenika in pobožno molijo. In zadnjič je vprašala kmetica, kakšen svetnik je ta Roseger. Tako je nemški kmet na Štajerskem neumen.

Čudna rešitev. V Virtsbergu na Nemškem je ugledala žena izdelovalca glasbil, da pada iz okna njenega stanovanja v 3. nadstropju njen dveleten otrok. Razprostrla je svoje roke in vjela otroka, ter omedlela. Otroku se ni nič zgodilo, mati je tudi le prav lahko ranjena.

Obesili so v Hamburgu nekega Ranta, ki je izvršil roparski umor na vdovi Jork. Do zadnjega trenutka je zatrjeval svojo nedolžnost in vpil ter se strašno branil stopiti na morišče. Z veliko silo so ga vendar prignali do cilja.

Močerad v ustih. Na Češkem sta delala zakonca na polju, in sta pustila otroka blizu sebe na tleh. Čez nekaj časa je začel otrok jokati. Mož je rekel ženi, naj pogleda, kaj je otroku. Žena je odgovorila, da ima le še nekaj malega opraviti. Ko je potem stopila k otroku, je zapazila, da mu je zlezal močerad v usta ter otroka zadušil. Žena je zavpila in mož je prihitel. Ko je videl, kaj se je zgodilo, se je tako razsrdil, da je ženo ubil z motiko, ki jo je držal v rokah.

Samomor 92 letne vdove. V Budejevicah si je z nožkom prerezala vrat 92 letna tesarjeva vdova Neža Hala. Že delj časa si ni mogla ničesar zaslužiti in je trpela največjo bedo. Končno ni videla druge rešitve iz svojega stanja kot smrt.

Koliko frankov je vredno oko. Francosko konsularno sodišče v Egiptu je obsodilo lekarnarja Herberta, ker je nehote vstrelil zdravniku Deveržeju v oko na 200.000 frankov povračila.

Za kratek čas.

Zagovoril se je. Tujec zjutraj: „Kaj, 3 K hočete za posteljo! Tako zanič je, da nisem vso noč zatisnil očesa. Razven tega ste zamudili me zbuditi, kakor sem naročil.“

Pri napačnem zdravniku. Doktor: „Povejte kaj vas boli!“ Bolnik: „Sam ne vem, kaj mi je. Vem le, da trpim.“ Doktor: „Kako pa živite?“ Bolnik: „Delam kot živina, jem kot volk, truden sem kot pes, spim pa kot medved.“ Doktor: „Če je taka, Vam svetujem, da greste k živinozdravniku.“

Pekel. Kako si predstavljaš pekel?“ Star pijanec: „Mislim, da je v peklu tako, kakor v zavodu, kjer ozdravljajo pijance!“

Dota. Oče: „Zdaj vam ne morem še povedati, ali bom izplačal doto po poroki. Pa se vzemita do takrat z mojo hčerjo iz prave ljubezni!“

Ošaben Ivan

tapetnik in preprogar
v Postojni

se priporoča slavnemu občinstvu za obilna naročila vseh vrst tapetniških del.

Istotam se sprejme **učenec**, ki je nad 14 let star pod jako ugodnimi pogoji.

Pekovskega učenca

kateri se bo prav dobro izučil, sprejme takoj

F. LOJK, pekovski mojster v Idriji.

Loterijske številke.

Trst, 4. julija	31	48	56	64	63
Prag, 8. julija	50	74	20	87	60

Izvrstna

črna in bela istrska vina

lastnega pridelka po 18—30 K hektoliter

dobijo se pri

ANTON SINKOVIČ, posestnik, Sicciole, Istra.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje v Pragi na življenje.

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- a) Za slučaj smrti.
- b) Za slučaj smrti in doživetja.
- c) Zavarovanje dote in oprave nevest.
- d) Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- e) Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- f) Najrazličnejše kombinacije zagotavljanje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopstvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

☺☺☺

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☺☺☺

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.